

Jak číst Písmo svaté? (č.4)

5. "Mluv, Pane, tvůj služebník slyší." (1 Sam 3,2)

Pro zbožného žida jsou spisy Starého zákona, pro přesvědčeného křesťana nad to spisy Nového zákona, "Božího slova". Pro četbu bible z toho plyne požadavek mít úctu k Písmu svatému. V liturgii se to vyjadřuje především při slavnostním zvěstování evangelia: všichni přítomní povstanou a pozorně naslouchají. Takový postoj je dosvědčen už ve Starém zákoně: *"Ezdráš otevřel knihu před zraky všeho lidu, stál totiž výše než ostatní. Když ji otevřel, všechen lid povstal."* (Neh 8,5). V řeholi cisterciáckých mnichů se požaduje tentýž projev úcty i při soukromé četbě Písma: mnich má číst první řádky bible vždy na kolenou. Vnější postoj je jen tehdy pravý, je-li odrazem vnitřního postoje. Úctou naplněný čtenář odsouvá sebe a svá přání, aby měl ucho cele otevřené pro toho, kdo k němu mluví. Tak se vypravuje o mladém Samuelovi, když ho oslovil Jahve: *"Mluv, Pane, tvůj služebník slyší"* (1Sam 3,9). Lukáš líčí tento postoj, když vypravuje o Marii, sestře Marty: *"...ta si sedla k nohám Ježíšovým a poslouchala jeho slovo"* (Lk 10,39). Toto uctivé naslouchání předpokládá vnitřní soustředění a mlčení (srv. 1Kr 3, 9: *"Dej mi vnímavé srdce."*).

Proto je dobré před čtením se na chvíli zastavit, aby se člověk mohl soustředit. Kdo čte bibli "na kolenou" (P. Claudel), dává tím najevo, že necení vlastní vědění jako nejvyšší autoritu a je ochoten nechat se poučit. Je přesvědčen o tom, že svět má dimenzi hloubky, kterou nelze vyčerpát: *"Svět je hluboký, hlubší než si den myslí."* (F. Nietzsche). Tato pokora nás může uchránit před tím, abychom neměřili Boží slovo jednoduše lidskými měřítky. *"Moje myšlenky nejsou vaše myšlenky"* (Iz 5,8). Pyšný člověk bibli neporozumí. Svatý Augustin (+430) vypravuje ve svých "Vyznáních" (III,5), že před svým obrácením se pohoršoval nad stylem bible, který zaostával značně za díly antických klasiků. Dnes to často pociťujeme jako nedostatek, že bible nehovoří naší řečí. Boží cesta dějinami, cesta Božího zjevení, mlčení Boha ve velkých tísňích a jeho požadavky nám nejdou pod nos. Podobní farizeům z Ježíšovy doby chtěli bychom často Bohu předpisovat, jak má jednat a jak se nám má dát poznat. Proto platí pro zacházení s biblí i to, co řekl Ježíš při setkání s jeho osobou: *"Blahoslavený, kdo se nade mnou nepohorší"* (Lk 7,32).

Byla by to ovšem falešná pokora, kdybychom se zřekli vůči biblickým výpovědím vlastního myšlení a usuzování. Bůh nepožaduje, jak se často tvrdilo a tvrdí, slepou víru. Taková víra by byla v podstatě nelidská, byť by budila sebevětší zdání zbožnosti. Na závěry bohatý je v tom směru závěr knihy Job. Když se Job přel s Bohem kvůli svému utrpení a dokonce obžaloval Boha, snažili se jeho přátelé Boha hájit a tak podnitit Joba, aby přiznal svou vinu, navzdory tomu, co si o sobě myslí. Na konci této velkolepé básně je Job přesvědčen o nepochopitelnosti Boha a o své vlastní neschopnosti vést s Bohem spor. A přiznává nevhodnost svého dohadování. (Jb 38, 1-42, 6). Jeho přátelé jsou ale Bohem tvrdě pokáráni a odkázáni na

Joba, aby se za ně přimluvil: *"Neboť vy jste o mně nemluvili náležitě jako můj služebník Job"* (42,7n). Hluboká úcta před Božím slovem nevyžaduje, aby se člověk zřekl svého rozumu, který mu přece Bůh daroval, ale aby ho používal s pokorou.

Jen ochota naslouchat bibli jako "Božímu slovu" odpovídá nároku, který na posluchače klade, a to po právu. Kdo má bibli v úctě jako slavnou knihu vedle mnoha jiných, může v ní odhalit mnohé o životě v antice, může být dokonale okouzlen krásou její řeči a jejích témat, ale nepochopí, oč Písmu svatému jde. Má tak říkajíc závoj na svém srdci, jak to píše Pavel o židech, kteří sice Starý zákon čtou, ale nemohou pochopit, že k jeho dovršení dochází v Kristu: *"A tak až podnes, když se čte Mojžíš, leží na jejich srdci závoj. Avšak když se obrátí (Izrael) k Pánu, je závoj odstraněn. Duch je tím Pánem, kde je Duch Páně, tam je svoboda"* (2K 3, 15-17). Teprve když Izrael uzná Ježíše za Mesiáše a Pána (Kyrios), bude odstraněn tento závoj skrze něho (Mesiáše) a jeho Ducha, a tak (teprve) pozná ve svobodě, nezakrytě plný a pravý význam Písma svatého. To platí tím více pro příslušníky Nové úmluvy: Jen ten, kdo věří v Ježíše Krista, kdo ho uznává jako Syna Božího a Pána, je s to pochopit celou pravdu bible. Mnozí z nás ale trpí tím, že nemohou věřit. Má smysl číst za těchto okolností bibli? Tady platí nejprve: dám-li bibli do ruky pochybovači nebo nevěřícímu, pak ho to na žádný pád nedovede k víře. Nezřídka je tím jeho předsudek vůči víře jen posílen, protože mnohé věci v bibli vypadají nevěrohodně a mnohé si v ní protiřečí. Vede se mu totiž jako lidem, kteří považují díla moderního umění za nesmyslná. Nic nepomůže, když se takovým lidem moderní umělecká díla představují, jestliže se jim neurovná dříve cesta k jejich správnému porozumění.

Kromě toho však platí: Kdo pochybuje a trpí svými pochybnostmi, ten sahá po bibli jako po knize, která dala už tolika lidem útěchu a sílu a dělá si nárok ukazovat lidem pravou cestu. Kdo ve vědomí bídy pozemského bytí čte bibli nezaujatě, otevřeně a naslouchá jí jako slovu zkušených a moudrých lidí, ten *"není daleko od Božího království"* (Mk 12,34). V poctivé snaze porozumět bibli otevírá se takový čtenář pro milost víry a učí se vidět svoje otázky ve světle Božím. Konečně musíme my všichni, jedno, zda pevně věříme či ne, si každý den nově přivlastňovat víru, Boží dar. Naslouchat s plnou vírou Bohu a Ježíši Kristu je proto vždy důležitou příležitostí nechat se znovu naplnit vírou, nadějí a láskou.

"Nesoudil jsem tak tehdy, jak o tom píše teď, když jsem obrátil pozornost k Písmu. Spíše se mi zdálo nedůstojné porovnávat je s důstojností Cicerona. Ba můj nabubřelý patos se vzpíral jeho neznatelnému způsobu a moje síla vidět nestačila na to nahlédnout do jeho nitra. Ale byl to právě jeho způsob jak zajistit růst maličkých - já to však považoval pod svou důstojnost být maličkým: oteklý pýchou, považoval jsem se za velkého." (Sv. Augustin: Vyznání III,5)